

ضرورت طراحی مبانی نظری توسعه در اقتصاد نفتی

دکتر فریدون برکشلی

مباحث مربوط به رشد و توسعه اقتصادی و اجتماعی از اوایل قرن بیستم میلادی به تدریج وارد ادبیات توسعه شد و طی نیمه دوم قرن مزبور به درجات بالایی از بلوغ و تکامل رسید. به این ترتیب طی دهه های اخیر فرضیات توسعه و ابعاد توریک راهکارهای توسعه مورد توجه اساتید دانشگاهی و مؤسسات تحقیقاتی و پژوهشی قرار گرفت. کشورهای در حال رشد نیز با تمسک به پایه های ابعاد نظری طراحی شده برنامه های توسعه خود را سازمان دادند. در چهارچوب فرضیات تدوین شده دو مبحث توسعه منبعث از جایگزین واردات (Import Substitution) و توسعه صادرات (Export Promotion) در کشورهای در حال توسعه با استقبال روبه رو شد. کشورهای پهلوار، پرجمعیت و برخوردار از منابع طبیعی متنوع مانند هند و برزیل و ایران، عموماً سیاست جایگزینی واردات را در پیش گرفتند و ممالک کم جمعیت کوچک و فاقد منابع طبیعی گوناگون عمدتاً با اتکاء به سرمایه گذاری خارجی، سیاست توسعه مبتنی بر صادرات را برگزیدند. در این میان کشورهای عضو اوپک و تولیدکنندگان صادرکنندگان نفت خام، از الگو با سیاست اقتصادی تخصصی پیروی نکردند و فقط کوشیدند تا با استفاده از منابع مالی حاصل از صدور نفت سرمایه گذاری در بخشهای زیربنایی و صنایع، اهداف توسعه ای خود را دنبال کنند. اینک پیش از نیم قرن از زمانی که واژه اقتصاد نفتی وارد ادبیات اقتصادی جهان شده و کشورهای موسوم به تولیدکننده و صادرکننده نفت در صحنه اقتصاد حضور پیدا کرده اند دیده می شود که با کمال تأسف هیچ یک از کشورهای تولیدکننده و صادرکننده نفت و منجمله کشورهای عضو اوپک نتوانسته اند بر چرخه رشد عقب ماندگی فاتح آمده و به اوج توسعه جهانی جدیداً صنعتی شده غرق نشوند. طی چهار دهه گذشته میزان منابع مالی که وارد اقتصاد کشورهای تولیدکننده و صادرکننده نفت شده بیش برابری منابع مالی است که وارد منطقه آمریکای جنوبی و چهار برابر حجم مالی است که به اقتصاد کشورهای آسیای جنوب شرقی وارد گردیده است. حال آنکه در هر دو منطقه آمریکای جنوبی و جنوب شرقی آسیا تعدادی از کشورهای مذکوره جگه ممالک در حال صنعتی شده پیوسته اند. در واقع در ارتباط با برنامه ریزی اقتصادی مبحث توسعه و برنامه های عمرانی در میان اعضاء سازمان اوپک از ایران و به سال ۱۳۳۷ شروع شد. سایر کشورهای تولیدکننده و صادرکننده نفت هم طی سالهای بعد برنامه های عمرانی خود را بر پایه فرضیات مختلف توسعه پایه ریزی کردند. لیکن هیچ کشور نفت خیزی نتوانسته است به مرحله خیز اقتصادی که خود منبعث از انباشت سرمایه است، دست یابد. در جمهوری اسلامی ایران اصل کم و بیش مورد توافق قرار دارد که توسعه و خیز اقتصادی از مسیر صنعت نفت عبور می کند، لیکن همین امر هم تئوریه نشده و چهارچوب های نظری قابل اتکائی پیدا نکرده است. چنانچه صنعت نفت نقش پیشاز را در اقتصاد ملی ایفا می نماید. لازم است که این برنامه چهارچوب نظری پیدا کرده و اقتصاددانان مسیر توسعه منبعث از صنعت نفت را مشخص سازند. این امر می بایستی بعنوان یک برنامه در سطح ملی توسط اساتید دانشگاه و مؤسسات عالی مطالعاتی دنبال و طراحی شود. بدیهی است که طراحی ابعاد نظری برنامه ریزی اقتصادی مورد نظر می تواند مورد استفاده سایر کشورهای عضو اوپک هم قرار گیرد.

با حکم وزیر نفت:

هیات رئیسه صندوق بازتوسعه صنعت نفت تغییر کرد
دانش نفت: با حکم وزیر نفت اعضای هیات رئیسه صندوق بازتوسعه صنعت نفت تغییر کردند.

به موجب احکام جداگانه ای که با استناد به موضوع اصلاح ساختار هیات رئیسه صندوق بازتوسعه صنعت نفت با جانب وزیر نفت صادر شد، سید علیرضا میرمحمد صادقی، حبیبقلی زحمتکش، سید محمد زینبی، محمود نیک سخن و سید محمد حسین سائمان با سمت اعضای اصلی هیات رئیسه و ایرابیم راد و افروز و پیام پهلوانی به سمت اعضای علی البدل هیات رئیسه برای مدت سه سال منصوب شدند. در حکم صادره همچنین از خدمات کاردر، حسن بیگلر، خنیر، یونس پندی و خرازی زاده در طول دوران عضویت در هیات رئیسه قردادانی به عمل آمده است. این گزارش حاکی است به موجب حکم صادره از سید مسعود میرکاظمی وزیر نفت عباس حاجی صادق برای یک دوره سه ساله به سمت عضو اصلی هیات رئیسه و رئیس صندوق های بازتوسعه، پیش از آن وزیر نفت و رفاه کارکنان صنعت نفت منصوب شد. در حکم مذکور همچنین از خدمات علی محمدی رئیس پیشین این صندوق و باغلقی و شکر شده است. همچنین این گزارش اضافه می کند که به موجب حکم صادره از وزیر نفت، علی رضا علی احمدی در سمت عضو اصلی و سید رئیسه صندوق های بازتوسعه، پیش از آن وزیر نفت و رفاه کارکنان صنعت نفت ابقا شد.

هفته نامه تخصصی صنعت نفت ایران
با گستره توزیع بین المللی
صاحب امتیاز: مدیر مسوول و سردبیر: احمد مددی
دبیر اجرایی: قاسم مددی
دبیر تحریری: همیدرضا شکوهی
مدیر هنری: هادی مهرمانی
مترجم: حسین لطفی
تألیف: تهران - خیابان قاسمی
خیابان یگم کوجه سنمندر - پلاک ۷ - واحد سوم
صندوق پستی: ۳۳۹۸-۱۵۸۷۵
تلفن: ۸۸۹۶۲۳۲۸-۸۸۹۶۵۵۳۱-۸۸۹۶۵۴۰۸
چاپ: نشر چاپ امید ایرانیان (۵۵۲۷۳۷۷)

برترین‌ترین نشریه تخصصی صنعت نفت ایران

راه اندازی رسمی خط تولید رشته های تکمیلی چاه های گازی با حضور وزیر نفت؛

ساخت تجهیزات درون چاهی به تولید انبوه رسید

دانش نفت: مدیرعامل شرکت نفت مناطق مرکزی از تولید انبوه رشته های تکمیلی و تجهیزات درون چاهی برای چاه های گازی، برای نخستین بار در کشور خبر داد و گفت: خط تولید این محصول استراتژیک به زودی با حضور وزیر نفت راه اندازی می شود.

به گزارش روابط عمومی شرکت نفت مناطق مرکزی، مهدی فکور افزود: ساخت رشته های تکمیلی درون چاهی برای چاه های دارای گاز ترش، پس از تکمیل مراحل مهندسی، طراحی، ساخت و تست آزمایشگاهی، برای نخستین بار در کشور به مرحله تولید انبوه رسید. وی، دستیابی به توان تولید تجاری تجهیزات درون چاهی در کشور را افتخار و دستاوردی بزرگ برای صنعت نفت و نیروهای توانمند آن خواند و اظهار داشت: این موفقیت که با سخت کوشی نیروهای داخلی به ثمر نرسیده است، حاصل کوشش چند ساله و اراده متخصصان ایرانی برای بی نتیجه کردن تحریم ها است. به گفته عضو کمیته حمایت از تجهیزات ساخت داخلی، این دستاورد موجب برطرف شدن نیاز صنعت نفت کشور به این نوع کالای ویژه است و هم اکنون تمامی تجهیزات رشته های تکمیلی چاه های دارای گاز ترش که در کشور تولید می شود در اختیار صنایع بالادستی نفت و گاز قرار می گیرد. وی در باره تأمین مواد اولیه برای تولید قطعات رشته های تکمیلی و تجهیزات درون چاهی اظهار داشت: تولید تمامی مواد اولیه لازم برای ساخت این قطعات بومی شده است و هم اکنون برای

ماجرای خط لوله ای که بدون استفاده ماند؛

پاسخ منصفانه به یک پرسش

حمیدرضا شکوهی

دانش نفت: خبر کوتاه است اما توجه به آن، عمق مسئله را نشان می دهد. گفته می شود خط لوله گاز سلمان به سیری از مدنی پیش سوخته شده است. این همان خط لوله ای است که قرار بود گاز ایران را به امارات بفرستد. صادرات گاز ایران به امارات که طبق قرارداد با شرکت کرستن باید از شهریور ۱۳۸۲ آغاز می شد به دلیل مشکلات سیاسی پیش روی قرارداد عملیاتی نشد و علیرغم وعده و طرف ایرانی و اماراتی برای اصلاح مبلغ قرارداد که خواسته طرف ایرانی بود و مورد موافقت شرکت کرستن هم قرار گرفته بود، هیچگاه اصلاحات لازم انجام نشد. در آن زمان هر چند که رسانه ها و منتقدان دلسوز هشدار دادند که عدم ارسال گاز به امارات به زیان منافع ملی است، مسوولان مربوطه به این انتقادها، توجه چندانی نشان ندادند. حتی گفته می شود که مدتی است گاز سلمان در سکوی سیری سوزانده می شود و هیچگاه این خبر از سوی مراجع رسمی تکذیب نشد. بعد هم اعلام شد که خط لوله ای از سیری به عسلویه ساخته می شود تا گاز سلمان به جای امارات به عسلویه برود. حال بگذریم از اینکه برخی اعتقاد دارند این پروژه توجیه اقتصادی ندارد چرا که عسلویه نیازمند گاز سیری نیست. اما اکنون خط لوله گاز سلمان به سیری سوخته شده چون چند سال است پروژه صادرات گاز سلمان به امارات از طریق سیری به تعویق افتاده

ریاست اوپک

انتخاب جمهوری اسلامی ایران به ریاست اوپک را به تمامی فعالان صنعت نفت تریبیک عرض می کنیم. این حقی بود که بیش از سه دهه ما را از آن دور نگه داشتند و اکنون که این حق خود را گرفتیم، لازم است از فرصت ایجاد شده به نحو مطلوبتری استفاده کنیم تا اهداف جمهوری اسلامی در اوپک پیش از پیش تحقق یابد.

سعدی- تهران

بلاکلیفی بزنی!

به نظر من بلاکلیفی نگه داشتن مردم برای مشخص شدن قیمت و سهمیه بزین کار درستی نیست. در همه جای دنیا برنامه ریزی حرف اول را می زند اما در کشور ما اغلب تصمیمات را در دقائق پایانی اتخاذ می کنند و این امر به هیچ وجه قابل قبول نیست.

سعدی- تهران

دانش نفت: البته احتمالاً این پیام شما زمانی در نشریه منتشر می شود که وضعیت بزین در ماه آبان هم مشخص شده اما صرف نظر از هرگونه تصمیمی که در این زمینه اتخاذ شود، ما به شما موافقم. مسوولان باید در این زمینه با برنامه ریزی دقیق تر و بهتری عمل کنند تا موجب سرگردانی مردم و ایجاد بیابان آنها نشود.

سعدی- تهران

اگر سهام عدالت به کارگران و کارکنان پیمانی شرکت های تابعه وزارت نفت تعلق گیرد به عدالت نزدیکتر است. چرا که سهام عدالت برای افرادی در نظر گرفته شده که از نظر مالی کارکنان نفت این موضوع رعایت نشده از وزیر محترم نفت که خود از یاران نزدیکتر رئیس جمهور محسوب می شوند درخواست می کنیم ترتیبی اتخاذ کنند تا سهام عدالت به دست افرادی برسد که واقعاً به آن نیاز دارند.

محدث- اهواز

گزارش از شهرستانها

با تشکر از زحمات شما دست اندرکاران نشریه دانش نفت، از شما درخواست می کنم که بیشتر به شهرستانها و شرکتهای دور از تهران و مناطق عملیاتی بها بدید. این کار هم باعث می شود مدیران با مشکلات ما بیشتر آشنا شوند و هم موجب آشنایی عموم خوانندگان نشریه با مصائب کار در مناطق عملیاتی و شهرهای دور از مرکز می شود.

تقدیر قابل تقدیر!

تقدیر از تلاشگرانی که در خودکفایی بزین نقش داشتند قابل تقدیر بود. با این اقدامات مسوولان، مدیران میانی و سایر کارکنان با دلگرمی بیشتری به کار مشغول میشوند چرا که می دانند زحمات آنها نادیده گرفته نمی شوند.

عماد- حسنی

زیرکچیان زاده خبر داد:

توسعه ناوگان حفاری نفت و گاز در خلیج فارس

دانش نفت: مدیر عامل شرکت نفت فلات قاره با اشاره به توسعه ناوگان دکلهای حفاری نفت و گاز ایران در خلیج فارس، از ورود چهار چک آب جدید دریایی تا پایان اسفند ماه امسال خبر داد. محمود زیرکچیان زاده با اشاره به برنامه شرکت نفت فلات قاره ایران برای توسعه ناوگان دکلهای حفاری در میادین نفت و گاز خلیج فارس، گفت: در حال حاضر ۲۲ دستگاه حفاری دریایی در میادین نفت و گاز خلیج فارس مشغول به کار است. مدیر عامل شرکت نفت فلات قاره ایران با تأکید بر اینکه سال گذشته هفت دستگاه چک آب به ناوگان حفاری ایران در میادین نفتی خلیج فارس اضافه شده است، اظهار داشت: همچنین سایر دکلهای چک آب لوند نوسازی و به روز رسانی شده است. این عضو هیئت مدیره شرکت نفت فلات قاره ایران با تأکید بر اینکه برای تعمیر جاهای گازی سلمان با اینکار سازندگان داخلی یک دستگاه دکل خشکی برای حفاری

فلات قاره با اشاره به توسعه ناوگان دکلهای حفاری نفت و گاز ایران در خلیج فارس، از ورود چهار چک آب جدید دریایی تا پایان اسفند ماه امسال خبر داد. محمود زیرکچیان زاده با اشاره به برنامه شرکت نفت فلات قاره ایران برای توسعه ناوگان دکلهای حفاری در میادین نفت و گاز خلیج فارس، گفت: در حال حاضر ۲۲ دستگاه حفاری دریایی در میادین نفت و گاز خلیج فارس مشغول به کار است. مدیر عامل شرکت نفت فلات قاره ایران با تأکید بر اینکه سال گذشته هفت دستگاه چک آب به ناوگان حفاری ایران در میادین نفتی خلیج فارس اضافه شده است، اظهار داشت: همچنین سایر دکلهای چک آب لوند نوسازی و به روز رسانی شده است. این عضو هیئت مدیره شرکت نفت فلات قاره ایران با تأکید بر اینکه برای تعمیر جاهای گازی سلمان با اینکار سازندگان داخلی یک دستگاه دکل خشکی برای حفاری